

Epos o Gilgamešovi (3. – 2. tisíciletí př. Kr.)

Struktura zkoušky:

- A. Literárněhistorický kontext literárního díla;
- B. Literární druh a žánr, umělecký směr nebo tvůrčí skupina, kompozice, údaje o autorovi ve vztahu k dílu, doba a místo (děje), hlavní postavy a vypravěč, námět a téma(ta);
- C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

(1) Gilgameše, postavou dokonalého,
stvořil hrdinský bůh. (...)
Hradbu dal vystavět kol Uruku hrazeného,
kol svaté Eanny, pokladnice čisté.
Pohled' na jeho hradbu, jež vystavěna je jak podle nitě!
Hled' na jeho podezdívku, již podobnou nikdo nevytvoří! (...)
Nepouští Gilgameš syna k otci, ve dne v noci nutí i děti k práci. (...)

(2) Šamchat svá ňadra uvolnila, lůno odhalila, její rozkoš vzal,
nezdráhala se, ale dech mu vzala.
Rozhrnula svůj šat, on lehl si na ni,
učinila s ním, s divochem, jak dělá žena.
Mužství jeho jí lahodilo.
Po šest dní a sedm nocí Enkidu s Šamchatou obcoval bez ustání.

A když se nasytil rozkoše její,
Svou tvář otočil k zvířatům svým.
Jakmile jej spatřily, Enkidua, na útěk se gazely daly.
Zvěř stepní daleko od něho pádí. (...)

(3) „V lese bydlí Chuvava silný.
Ty a já, my jej zabijeme,
veškeré zlo země vyhladíme
a cedry pokácíme!“ (...)

(4) Pak honil Enkidu nebeského býka,
až jej konečně chytil za jeho tlustý ocas.
Oběma rukama pevně jej držel
a Gilgameš, jako zápasník smělý,
statečný a zkušený v boji,
vrazil mu meč mezi šíj, rohy a chřtán.

(5) Hořko je v mysli Enkiduovi.
A jak tak sám na loži leží,
nitro své za noci vyjeví příteli svému:
„Poslyš, příteli můj, sen jsem zřel této noci.
Hučela nebesa, ozvěnou odpovídala zem,
a mezi nimi stál jsem já! (...)
'Zachraň mne, příteli můj!' jsem zvolal,
ale tys mne nezachránil, neb jsi se bál.“ (...)

Přítel můj, jehož jsem miloval, v hlínu se změnil,
Enkidu, přítel můj, jehož jsem miloval, v hlínu se změnil.

Mám snad i já jako on ulehnout
a nevstat na věky věků?“ –

(6) I mluví šenkýřka k němu, ke Gilgamešovi:

„Kam běžíš, Gilgameši?
Život, jež hledáš, nenalezneš!
Když bozi stvořili lidstvo,
smrt lidstvu dali v úděl,
život však do svých rukou si vzali.
Ty, Gilgameši, žaludek si naplň,
ve dne v noci buď stále vesel!
Denně pořádej slavnosti,
tancuj a hraj si ve dne i v noci!
Necht' čisté jsou tvé šaty,
tvá hlava vymyta, ve vodě se koupej!
Na dítko zři, jež držíš na své ruce.
Ať manželka se raduje na tvém klíně!
Takové je lidské počínání.“

(7) I mluví Uta-napištim k němu, ke Gilgamešovi:

(...), „Kruté smrti se nevyhneš!
Což navěky stavíme dům? Což navěky pečujeme?
Což navěky bratří se o podíl dělí?
Což navěky trvá na zemi hněv?
Což navěky zvedá se řeka a záplavu přináší?

(8) Po západu slunce loď byla hotova.
Obtížné bylo ji na vodu spustit.
Prkny ji podložit museli shora i zdola,
až do dvou třetin se na vodě octla. –

Vše, co jsem měl, jsem naložil na ni...
Na loď jsem uvedl celou svou rodinu a příbuzné své.
Zvěř stepní a drobná zvířata stepní... jsem uvedl na ni.

(9) Tu pravil Uta-napištim jemu, Gilgamešovi:

„Gilgameši, tys přišel sem, namáhaje se a trmáčeje.
(...) Slovo skryté chci vyjevit tobě,
o rostlině, jež život dává, chci říci tobě. (...)
Když to uslyšel Gilgameš, otevřel...,
těžké kameny uvázal na své nohy.
Táhly jej dolů na dno širého moře. (...)

Vůni té rostliny ucítil had,
tiše vylez a rostlinu odnes.
A když se vracel, odhodil kůži. (...)

(10) I mluvil Gilgameš k němu, k lodivodu Uršanabimu:

„Na hradbu uruckou vystup, Uršanabi, procházej se po ní,
prozkoumej základy její, bedlivě prohlédni cihly, zda její cihly nejsou z pálené hlíny

a její základy nepoložilo mudrců sedm!

